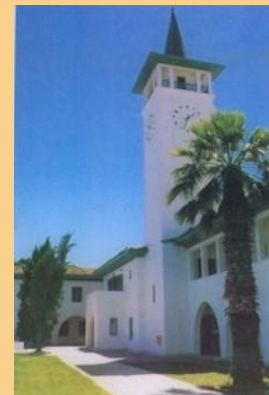

Οι Βιβλιοθήκες στο ψηφιακό περιβάλλον. Πιθανοί ρόλοι και απαραίτητες δεξιότητες

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

Φίλιππος Τσιμπόγλου

Διευθυντής Βιβλιοθήκης Πανεπιστημίου Κύπρου

<http://www.ucy.ac.cy/~ftsimp.htm>

Διάλεξη

Ιόνιο Πανεπιστήμιο – Τμήμα Αρχειονομίας Βιβλιοθηκονομίας,
Πρόγραμμα Διαλέξεων στο πλαίσιο του έργου του ΕΠΕΑΕΚ
«Αναβάθμιση του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών»

Κέρκυρα 31 Μαρτίου 2004, 11:30-12:30

Οι Βιβλιοθήκες στο ψηφιακό περιβάλλον.

Πιθανοί ρόλοι και απαραίτητες δεξιότητες

Το αντικείμενο της διάλεξης

1. Βιβλιοθήκες
2. Ψηφιακό περιβάλλον
3. Ρόλοι βιβλιοθηκών
4. Δεξιότητες βιβλιοθηκονόμων

Τι ήταν οι Βιβλιοθήκες

Κατά καιρούς διάφορα, αλλά πάντα:

Χώρος, συγκέντρωσης, οργάνωσης, διαχείρισης υλικού καταγεγραμμένης γνώσης και πληροφοριών

Απαιτήσεις σε λειτουργίες και γνώσεις

- *Προσδιορισμός χρηστών, αναγνώριση αναγκών χρηστών, καθιέρωση πολιτικής, γνώση του περιεχομένου, της αγοράς, των διαδικασιών, (παραγγελίες, παραλαβές, παρακολούθηση και διεκδίκηση τευχών, καταλογογράφηση, ταξιθέτηση, διαχείριση και εξυπηρέτηση χρηστών, δανεισμός, διαδανεισμός κλπ.)*

Τι είναι η βιβλιοθήκη

(Υβριδική, ηλεκτρονική, ψηφιακή, νοητή)

Χώρος συγκέντρωσης υλικού και εξασφάλισης προσβάσεων, οργάνωσης, διαχείρισης, κατάρτιση χρηστών

Απαιτήσεις σε λειτουργίες και γνώσεις

- Προσδιορισμός χρηστών, αναγνώριση αναγκών χρηστών, καθιέρωση πολιτικής, γνώση του περιεχομένου, της αγοράς, των διαδικασιών, (παραγγελίες, παραλαβές, παρακολούθηση και διεκδίκηση τευχών, καταλογογράφηση, ταξιθέτηση, διαχείριση και εξυπηρέτηση χρηστών, δανεισμός, διαδανεισμός), γνώση των ιδιοτήτων της ψηφιακής πληροφορίας, της τεχνολογίας και των δυνατών λύσεων, κλπ

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

Τι αλλάζει στις Βιβλιοθήκες

Η φύση των πραγμάτων

*μετά από 300 χρόνια αδιατάρακτης
συνέχειας η ασυνέχεια*

Το Τέλος του Βιβλίου ή Οι αλλαγές στον τρόπο καταγραφής της γνώσης;

Το μέλλον του Βιβλίου

1. Ποιο μέλλον 3, 10, 25, 100 ή 300 χρόνια;
2. Ποιο βιβλίο;

Ξεκινώντας από το μέλλον

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

Fahrenheit 451

Ray Bradbury

Francois Truffaut

Η διέξοδος: Άνθρωποι
ζωντανά -βιβλία

Το μέλλον του Βιβλίου;

Fahrenheit 451

Francois Truffaut

1966-7

Kristi Hiner, Ray Bradbury

<http://www.destgulch.com/movies/f451/>

[http://www.hollywood.com/movies/detail/
movie/237788](http://www.hollywood.com/movies/detail/movie/237788)

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

Τι θεωρούμε ότι είναι το Βιβλίο; Μερικές σκέψεις αντί ορισμού

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

Το Περιεχόμενο του; Άϋλο:

- σκέψεις, στοχασμός, γνώσεις, φαντασία, πραγματικότητα, αλήθεια, ψέμα, ζωή, έρωτας, χαρά, πόνος...

Το Μέσο; Υλικό:

- τυπωμένο χαρτί, εξώφυλλο, μυρωδιά, αίσθηση, ξεφύλλισμα,

Ο Τρόπος του; διαδικασίες, μέσα, προϋποθέσεις

- ανάγνωσης, συναναστροφής, απομόνωσης, συγγραφής, παραγωγής, έκδοσης, διάθεσης, απόκτησης, «αντιγραφής-διασκευής», πέταγμα στο όνειρο, επιστροφή στην πραγματικότητα, επικοινωνία, μάθηση ...

Συνδυασμός όλων και άλλων

Τι θεωρούμε ότι κινδυνεύει από το Βιβλίο;

- Το Περιεχόμενο του;
- Το Μέσο;
- Ο *Τρόπος*;
- Συνδυασμός όλων και άλλων

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

Περιεχόμενο Βιβλίου ή έντυπου

- Βιβλίο κυριολεκτικά (Μονογραφία) ή γενικευμένα το έντυπο
- Περιοδικά (έντυπα - ηλεκτρονικά)
- Εφημερίδες;
- Διδακτορικές διατριβές
- Επιτομές (abstracts)
- Χειρόγραφα (Πρωτότυπα ή Ψηφιοποιημένα)
- Στατιστικές σειρές και δεδομένα
- Τεχνικές εκθέσεις
- **Διαφορετικό μέλλον για κάθε είδος έντυπου**

Τεχνολογικές αλλαγές στο μέσο καταγραφής της γνώσης. Ιστορικά προηγούμενα.

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

- Βιβλίο ή γραπτός λόγος γενικότερα;
 - Αν γραπτός λόγος: έντυπος ή χειρόγραφος;
- Η ιστορία δεν επαναλαμβάνεται (τουλάχιστον γραμμικά)
αλλά διδάσκει ...

Ας θυμηθούμε:

- Πότε γράψαμε τελευταία φορά (ή γράψαμε ποτέ;) «γράμμα» (επιστολή) σε φιλικό πρόσωπο,
- Τι έλειψε; Πένα, κονδυλοφόρος και μυρωδιά του μελανιού, ή τα στυλό,
- Η κατάργηση ήρθε από το τηλέφωνο, πριν την εμφάνιση των κινητών και του ηλεκταχυδρομείου

Τεχνολογικές αλλαγές στο μέσο. Ιστορικά προηγούμενα.

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

Χειρόγραφα και εμφάνιση τυπογραφίας

- Επανάσταση ή έστω αλλαγή στη διάδοση, μαζικότητα, απελευθέρωση ιδεών ίσως και ανθρώπων.
- Εμφάνιση περισσότερων (και ίσως ριζικά *διαφορετικών*) *μέσων* για τη διάδοση του περιεχομένου.
- Τα μέσα βοηθούν (ή εμποδίζουν) τη διάδοση του μηνύματος.
- Αλλαγή στο μέσο δεν αλλάζει το περιεχόμενο αλλά τον *τρόπο, τα συγκείμενα και τις προϋποθέσεις.*

Βιβλίο: μέσο – περιεχόμενο και αλλαγή του τρόπου

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

Τρόπος, συγκείμενα και προϋποθέσεις.

- **Προϋποθέσεις:** εξοπλισμός, λογισμικά, δίκτυα,
- **Συγκείμενα:** Γνώσεις και τεχνογνωσία, διάθεση και ανάγκη για ανθρώπινη επικοινωνία.
- **Συμπληρωματικότητα μέσων**

Βιβλίο - Τρόπος (ζωής) Κινδυνεύει;

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

- Φιλομάθεια, καλλιέργεια, πολιτισμός
- Κύκλος ανθρώπων
- Συνήθεια και Ανάγκη
- Χρησιμότητα, Ωφελιμότητα
- Χαλάρωση και Ένταση
- Τροφοδότηση νέων ιδεών και διασταύρωση ή διάψευση παλαιών
- Μάλλον δεν κινδυνεύει αλλά διαφοροποιείται, εμπλουτίζεται, διευρύνεται, ενισχύεται.

Βιβλίο:

τρόποι απόκτησης του μέσου ή πρόσληψης του περιεχομένου

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

- Βιβλίο αγορά, απόκτηση, χρήση ή πρόσβαση
- Από ράφια βιβλιοπωλείου, μέσω παραγγελίας ή μέσω διαδικτύου (παραγγελία ή ανάγνωση)
- Δανεισμός από ή σε φίλους (βιβλία υπάρχουν, φίλοι υπάρχουν;)

Βιβλίο:

τρόποι απόκτησης του μέσου ή πρόσληψης του περιεχομένου

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

- Αποστήθιση (Farhenheit 451, Ομηρικά έπη, Ερωτόκριτος).
- Αντιγραφή χειρόγραφοι, ξηρογραφική, ψηφιακή (new).
- Κλοπή (not new at all)
- Δανεισμός από βιβλιοθήκη (N. 2121/93) προστασία Δικαιωμάτων Πνευματικής Ιδιοκτησίας (ή ιδιοχρησίας). (σχετικά new)

Απαγορεύεται ο δανεισμός βιβλίων από τις Βιβλιοθήκες.

Ν. 2121/93, Περί προστασίας Δικαιωμάτων Πνευματικής Ιδιοκτησίας (ή ιδιοχρησίας).

Οι παραβάτες θα διώκονται.

Προτεινόμενη ποινή για βιβλιοθηκονόμους και δανειζόμενους:

«Farhenheit (451) ζεις, εσύ μας οδηγείς»

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

Απαγορεύεται ο δανεισμός
βιβλίων από τις Βιβλιοθήκες.
Ν. 2121/93, Περί προστασίας Δικαιωμάτων
Πνευματικής Ιδιοκτησίας (ή ιδιοχρησίας).

Το ιστορικό ισοδύναμο:

«...καθ' όλη την διάρκεια της
παρελάσεως απαγορεύεται αυστηρώς η
διεξαγωγή σεισμών εις την κεντρικήν
λεωφόρον»

Από εγκύκλιο-διαταγή ενωματάρχου Δημητσάνης (?)
18XX (?)

Βιβλιοθήκες Ταξίδι στο χρόνο

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

Πρώτες Βιβλιοθήκες ;

Αίγυπτος- Μεσοποταμία- Ιερατεία

(κλειστές βιβλιοθήκες)

Βιβλιοθήκη Αλεξάνδρειας 700.000 τόμους

Βιβλιοθήκη Περγάμου 350.000 τόμοι

Βιβλιοθήκη Πανταίνου

(«ΒΥΒΛΙΟΝ ΟΥΚ ΕΞΕΝΕΧΘΗΣΕΤΑΙ»)

Βιβλιοθήκη Πανταίνου (Αθήνα, 100 π.Χ.)

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

ΒΥΒΛΙΟΝΟΥΚΕΕΕ
ΝΕΧΘΗΕΤΑΙΕΠΕΙ
ΩΜΟΣΑΜΕΝ·ΑΝΥΤ
ΛΕΤΑΙΑΠΟΩΡΑΕΠΙ
ΤΗΜΕΧΡΙΕΚΤΗΣ

- Μη δανειστική (άρα άλλες δανειστικές)
- Ωράριο λειτουργίας
- Ανοιχτές βιβλιοθήκες

Βιβλιοθήκες Ταξίδι στο χρόνο

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

Πρώτες Βιβλιοθήκες ;

Βιβλιοθήκη Αλεξάνδρειας 700.000 τόμους

Βιβλιοθήκη Περγάμου 350.000 τόμοι

Βιβλιοθήκη Πανταίνου

(«ΒΥΒΛΙΟΝ ΟΥΚ ΕΞΕΝΕΧΘΗΣΕΤΑΙ»)

Βιβλιοθήκες Βυζάντιο

Βιβλιοθήκες μεσαίωνα

Αναδρομή

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

Ρόλος Βιβλιοθηκών

(Αρχαιότητα-Μεσαίωνα μοναστηριακές βιβλιοθήκες)

- **Συγκέντρωση** χειρογράφων βιβλίων
- **Αναπαραγωγή** χειρογράφων βιβλίων
- **Οργάνωση** υλικού

Κώδικες (κατάλογοι συλλογών ανά τίτλο ή/και συγγραφέα)

Ουμπέρτο Έκο «Το όνομα του Ρόδου»
Λαβύρινθος της γνώσης

Αρχαιότητα-Μεσαίωνας

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

Διαθέσιμη Τεχνολογία:

Χειρόγραφο αντιγραφή

Διάσταση Χρόνος:

Χρόνος αναπαραγωγής XX μήνες για ένα αντίγραφο

Διάσταση Χώρος:

Φυσική παρουσία, μετακίνηση χρήστη

Διάθεση-Πρόσβαση:

Επιλεκτική έως Άκρως επιλεκτική

Μέσο: Αριστουργήματα

In natiuitate domini ad mis-
sam maiorem. Introitus:.

Puer natus est
nobis et filius
datus est no-
bis: cuius im-
perium super
humerum eius: et vocabit
nomen eius magni consilij
angelus. **ps.** **C**antate dño
canticum nouum: quia mi-
rabilia fecit. **V.** **G**loria patri
et filio et spiritui sancto. Si-
cut erat in principio: et nunc
et semper: et in secula seculo-

Αναγέννηση

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

Διαθέσιμη **τεχνολογία**: Τυπογραφία

Γουτεμβέργιος,

Διάσταση **χρόνος**:

Χρόνος αναπαραγωγή βιβλίο: 3-4 μήνες

για αναπαραγωγή **εκατοντάδων**

αντιγράφων (μείωση κόστους

αναπαραγωγής)

Διάσταση **Χώρος**:

Φυσική παρουσία, μετακίνηση χρήστη (ή

και βιβλίου)

Διάθεση-Πρόσβαση: ευρεία, **μαζική**

1665 – 1965

300 χρόνια ομοιόμορφης, αδιατάρακτης συνέχειας

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

1665

*Philosophical Transactions of the Royal
Society of London*

το πρώτο επιστημονικό περιοδικό από τον
Henry Oldenburg

Μαζική διάδοση γνώσης αλλά και κατοχύρωση
Πνευματικής Ιδιοκτησίας

300 χρόνια ομοιόμορφης, αδιατάρακτης συνέχειας

1665 – 1965

Βιβλιοθήκες, μέγιστο επίπεδο τεχνολογίας =
γραφομηχανές,

Συγκέντρωση έντυπου υλικού:

- βιβλία, περιοδικά, πρακτικά συνεδρίων, στατιστικές, χάρτες κ.α.

Οργάνωση:

- Υλική διάσταση: Δελτία και κατάλογοι για το περιεχόμενο συλλογών (μεταδεδομένα)
- Άυλη διάσταση: Ταξινομικά συστήματα οργάνωσης υλικού βιβλιοθηκών

Διάθεση υλικού επιτόπου ή δανεισμός

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

Μόλις εχτές

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

1970-1980

- Πρώτες ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων (τι υπάρχει ανεξάρτητα αν περιλαμβάνεται στη συλλογή της βιβλιοθήκης)
- Σε host computers εκτός βιβλιοθήκης, απομακρυσμένη πρόσβαση
- Πρώτοι ηλεκτρονικοί κατάλογοι βιβλιοθηκών με χρήση υπολογιστών (τί υπάρχει στη συλλογή συγκεκριμένης βιβλιοθήκης)

Μόλις εχτές

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

1980-1990

- Ευρεία διάδοση ηλεκτρονικών καταλόγων βιβλιοθηκών,
- Αναδρομική καταλογογράφηση (από τα δελτία στους υπολογιστές)
- Βάσεις δεδομένων σε CD-ROM εντός Βιβλιοθήκης, (δικτύωση μερικώς απομακρυσμένη πρόσβαση)
- Συλλογικός Κατάλογος Περιοδικών (Ελλάδα 1985-)
- Συνεργασίες βιβλιοθηκών, διαδανεισμός, αλληλοσυμπλήρωση πληροφοριακών πόρων

Χτες - σήμερα

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

1990-2002

Υβριδικές βιβλιοθήκες

- ηλεκτρονική διαχείριση
- **Συνύπαρξη** έντυπου και Ψηφιακού υλικού
- Περιοδικά έντυπα και ηλεκτρονικά
- Βάσεις δεδομένων
- Διαδίκτυο INTERNET: μέσο και περιεχόμενο αλλά και τρόπος

Έντυπη πληροφορία: Ιδιότητες

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

1. Αναλλοίωτο, η χρήση δεν συνεπάγεται ανάλωση
2. Πολυχρηστικότητα (ετεροχρονισμένη)
3. Αδιαμεσολάβητη πρόσβαση (max μεσολάβησης = γυαλιά μυωπίας-πρεσβυωπίας)
4. Χωροχρονικοί περιορισμοί
5. Ο χρήστης στη βιβλιοθήκη
6. Μονάδα και Ομαδοποίηση μονάδων Ορισμένα (τεύχος-άρθρα), Το μέσο καθορίζει τα όρια
7. Πεπερασμένο σύνολο– ασυνεχές, σταματάει με την έκδοση-δημοσίευση
8. Ομοιομορφία (όλα τα βιβλία περιοδικά ίδια για όλους τους χρήστες)
9. Κόστος παραγωγής – κόστος αναπαραγωγής

Φηφιακή πληροφορία: Ιδιότητες

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

1. Αναλλοίωτο
2. Σύγχρονη Πολυχρηστικότητα (ταυτόχρονη χρήση)
3. Διαμεσολαβημένη πρόσβαση (υπολογιστές, δίκτυα, μορφότυπα, λογισμικά κλπ)
4. Χωροχρονική αποδέσμευση (εξ αποστάσεως πρόσβαση, οποτεδήποτε)
5. Η βιβλιοθήκη στο χρήστη
6. Μη πεπερασμένο σύνολο, πληροφοριακή μονάδα=άρθρο αντί τεύχους, συνέχεια και μετά την έκδοση δημοσίευση (σχόλια, τροποποιήσεις, συμμετοχές, αναφορές και συνδέσεις από και προς)
7. Εξατομίκευση
8. Κόστος παραγωγής – κόστος αναπαραγωγής (ελάχιστο)

Επικρατούσες τάσεις

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

1. Πρόσβαση έναντι πρόσκτησης
(access vs. acquisition)
2. Συνεργασία έναντι αυτάρκειας
(cooperation vs. self-sufficiency)
3. Παροχή Πληροφοριακής παιδείας
(information Literacy)
4. Οργάνωση-διάθεση ενδοπανεπιστημιακής
γνώσης

Πρόσβαση έναντι πρόσκτησης

Η «παραδοσιακή» Βιβλιοθήκη από χώρο:
Συγκέντρωσης και διαχείρισης (έντυπων
κυρίως) καταγεγραμμένων πληροφοριών
και γνώσης

Μετεξελίσσεται σε

«Υβριδική» Βιβλιοθήκη: χώρο
εξασφάλισης πρόσβασης σε έντυπο και
ψηφιακό υλικό

Συνεργασία έναντι αυτάρκειας

Από το *Αλεξανδρινό υπόδειγμα* της αυτάρκειας

σε χώρο Δράσης ανθρωπο-δικτύου, όπου:

- Εξασφαλίζεται η πρόσβαση σε (ψηφιακές) πηγές με τη **συνεργασία** ομολόγων ιδρυμάτων (*κοινοπραξίες βιβλιοθηκών, επιμερισμός κόστους, κοινή πρόσβαση σε ηλεκτρονικές πηγές*)
- Οργανώνεται και διατίθεται η **ενδοπανεπιστημιακά** παραγόμενη γνώση και πληροφορία καθώς και του **περιβάλλοντος** χώρου (συνεργασία εντός και εκτός)

Παροχή Πληροφοριακής παιδείας

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

Μετεξελίσσεται σε χώρο δράσης
ανθρωποδικτύου, όπου:

- Παρέχεται πληροφοριακή παιδεία (information literacy).
- Οι χρήστες δεν αποκτούν «απλά» την πληροφορία που χρειάζονται, αλλά κυρίως μαθαίνουν πως να αναπτύσσουν αυτάρκεια των πληροφοριακών δεξιοτήτων τους.
- Πληροφοριακή παιδεία: Προαπαιτούμενο για πρόσβαση στην ψηφιακή πληροφορία
- Προετοιμάζονται για την Κοινωνία της πληροφορίας.

Ρόλος Πανεπιστημιακών Βιβλιοθηκών - σήμερα

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

Εξασφάλιση πρόσβασης σε Υλικό,
(αγορές, συμφωνίες, συνεργασίες)

**Διάθεση εξοπλισμού δικτυακού και
υπολογιστικού**

Οργάνωση υλικού και προσβάσεων
*(δημιουργία ιστοσελίδων, εργαλείων
εντοπισμού, συγκέντρωσης, αναζήτησης,
ομαδοποίησης, κάλυψη εξατομικευμένων
πληροφοριακών αναγκών)*

**Εκπαίδευση χρηστών (παροχή
πληροφοριακής παιδείας)**

Αποστολή της Πανεπιστημιακής Βιβλιοθήκης

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

*Να εξυπηρετεί τις πληροφοριακές και
μαθησιακές ανάγκες της ακαδημαϊκής
κοινότητας*

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

Ένα (καλό) παράδειγμα:

Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Κύπρου

**Άξονες δράσης και λειτουργίας
Πανεπιστημίου Κύπρου**

- Εκπαιδευτικές λειτουργίες
- Ερευνητικές δραστηριότητες
- Προσφορά κοινωνικό σύνολο

Εκπαιδευτική δραστηριότητα

Εκπαιδευτικές πληροφοριακές ανάγκες.

Τα δεδομένα:

1. Μαθησιακό υπόδειγμα (learning model),

- διαλέξεις συνοδευόμενες από πολλαπλή βιβλιογραφία

2. Εκπαιδευτικό υπόδειγμα

- μαθητοκεντρική προσέγγιση (επιλογές μαθημάτων)

3. Προετοιμασία για: εξ αποστάσεως, διά βίου εκπαίδευση κλπ

Συνδυασμός 1, 2, (3) ==> εξατομικευμένες εκπαιδευτικές πληροφοριακές ανάγκες χρηστών

Ερευνητική δραστηριότητα

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

Ερευνητικές πληροφοριακές ανάγκες

- Βιβλιογραφική υποστήριξη ερευνητών (ακαδημαϊκών, υποψ. διδασκτόρων μεταπτυχιακών, συνεργατών)
- ==> βιβλιοθήκη = **ενδιάμεσος επιστημονικής πληροφόρησης** (information intermediary)
- Οργάνωση ερευνητικής παραγωγής διάθεση και προβολή μέσω διαδικτύου (ΟΑΙ, e-print, κλπ)

Ένα (καλό) παράδειγμα: Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Κύπρου

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

Ερευνητικές Πληροφοριακές ανάγκες

Ιστοσελίδα βιβλιοθήκης

- Κατάλογος βιβλίων 220.000 έντυπα στα βιβλιοστάσια (170.000 καταλογογραφημένα, Κίνδυνος αν δεν ολοκληρωθεί η αναδρομική καταλογογράφηση).
- **200.000** ψηφιοποιημένα βιβλία στο διαδίκτυο
- **1.200** τρέχοντα έντυπα περιοδικά
- **12.000** ηλεκτρονικά περιοδικά στο διαδίκτυο μέσω Κοινοπραξίας Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. (κίνδυνος αν δεν θεσμοθετηθεί).

Ένα (καλό) παράδειγμα: Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Κύπρου

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

Ερευνητικές Πληροφοριακές ανάγκες

Ιστοσελίδα βιβλιοθήκης 300+ ιστοσελίδες

- **110+** Βάσεις δεδομένων. Διασύνδεση με πλήρες κείμενο ηλεκτρονικών περιοδικών. Ποιος θυμάται τα abstracts;
- **100+** έργα αναφορά (ερμηνευτικά, βιογραφικά κλπ λεξικά και εγκυκλοπαίδειες)
- **100+** ψηφιοποιημένα ελληνικά περιοδικά του 19ου αιώνα (ΕΛΙΑ)
- Εκπαίδευση - Οδηγοί χρήσης συστημάτων

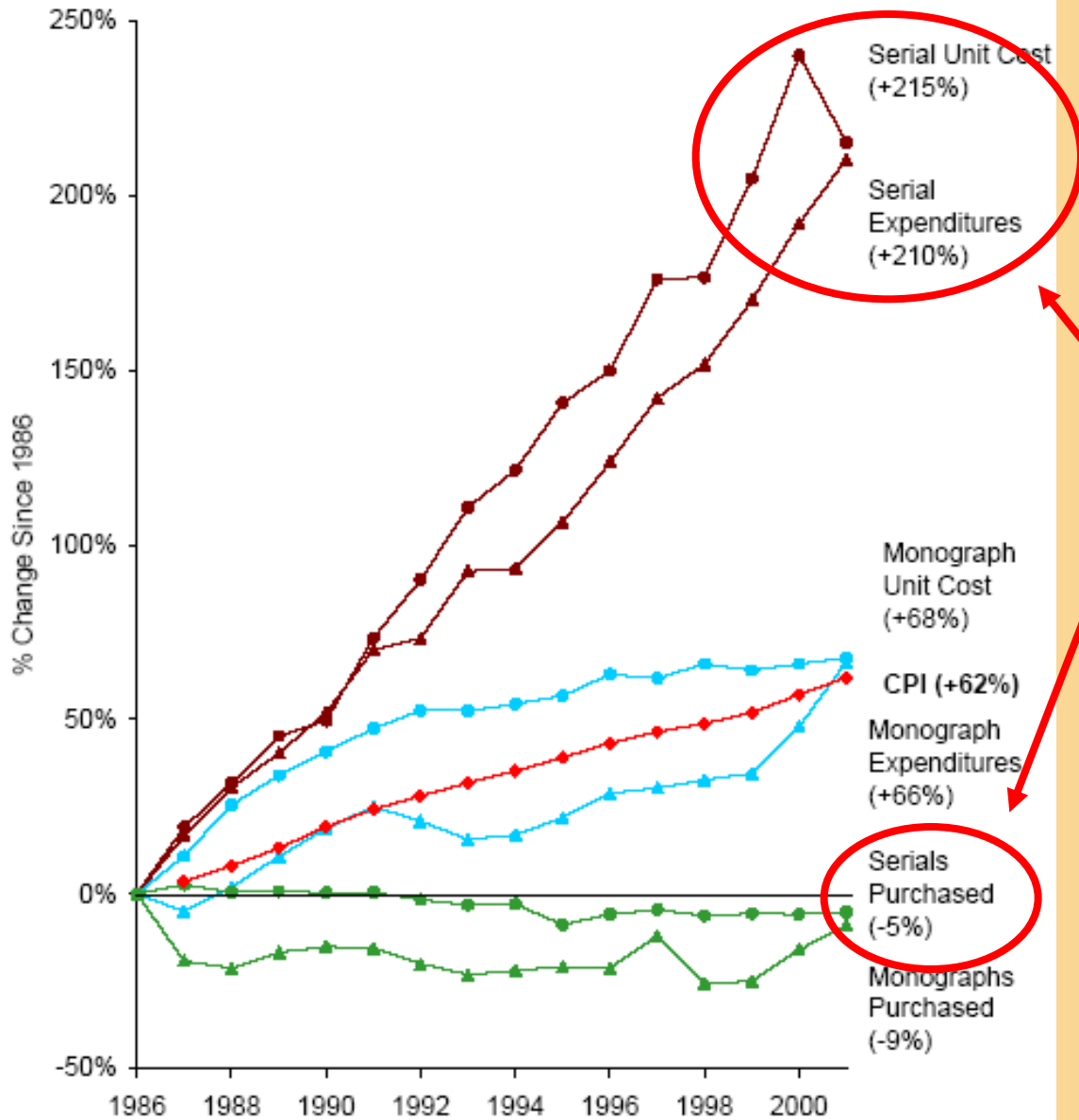
Υλικό και προσβάσεις

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

- 8.250** ηλεκτρονικά περιοδικά σε πίνακες θεματικούς, αλφαβητικούς και ανά εκδότη
- **5.739** HEAL-Link (έναντι κατάργησης 492 εντύπων), εσαεί πρόσβαση (perpetual access)
 - **240** UCY
 - **270** JSTOR Collection I, II (βάθος χρόνου 20-80 χρόνια)
 - **736** δωρεάν πρόσβαση
 - **100+** ελληνικά λογοτεχνικά φιλολογικά 19ου αιώνα (ΕΛΙΑ) εντός 2004 online πρόσβαση
 - **1.100** μέσω βάσεων δεδομένων GALE

Graph 2
 Monograph and Serial Costs
 in ARL Libraries, 1986-2001

Πανεπιστήμιο
 Κύπρου
 Βιβλιοθήκη

Κρίση τιμών των
 περιοδικών
 (Journal prices crisis)

Source: ARL Statistics 2000-01, Association of Research Libraries, Washington, D.C.

Υλικό και προσβάσεις

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

Έντυπα περιοδικά

- **>3.500** τίτλοι,
 - **1.100** τρέχοντες τίτλοι
 - 950 ξενόγλωσσοι
 - 150 ελληνικοί
- Παρακολούθηση τευχών
- Ανταλλαγές διπλών τευχών με άλλες βιβλιοθήκες

Πορεία αναδρομικής καταλογογράφησης

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

- Δημιουργία ομάδας 20 καταλογογράφων, εκπαιδευμένων από το υπάρχον προσωπικό
- Οργάνωση αναδρομικής καταλογογράφησης
- Έναρξη αναδρομικής καταλογογράφησης περ. 170.000 ακαταλογογράφητων βιβλίων
- 93.000 καταλογογραφήθηκαν Μάιος 2001 – 12 Μάρτ. 2004 τα αντίτυπα στα βιβλιοστάσια
- 139.793 εγγραφές στον κατάλογο 172.595 καταλογογραφημένα αντίτυπα (Μάρτιος 2004)
- Απομένουν 50.000 περ. αντίτυπα + τρέχουσες αγορές + δωρεές.

THE SCHOOL LEADER IN ACTION
EDUCATIONAL PLANNING
AND STRATEGIC MANAGEMENT

INSIDE AMERICAN EDUCATION
DEYOUNG THE GROUND

THE SCHOOL LEADER IN ACTION
EDUCATIONAL PLANNING
AND STRATEGIC MANAGEMENT

THE SCHOOL LEADER IN ACTION
EDUCATIONAL PLANNING
AND STRATEGIC MANAGEMENT

BLACKWELL'S

ΠΟΝΤΕΚΙΝΟ
ΚΡΗΤΗΣ

IONACON

KING SIZE
BLENDED IN
JH'S
TOBACCO CORP. LOUISVILLE, KY
ED IN U.S.A.

Αναδρομική καταλογογράφηση

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

	2001 (05-12)	2002	2003
Καταλογογραφήσεις	11.630	48.501	28.679
Κυλιόμενο μέσο κόστος	5,48	1.42	3,29
Καταλογογράφοι	17 (εκπαίδευση)	20	17

Ποιότητα Καταλόγου

Απομάκρυνση >20.000 παραπλανητικών (προ-)εγγραφών

- Διόρθωση και συντήρηση αρχείων **καθιερωμένων όρων** του καταλόγου (Συγγραφείς, εκδότες, σειρές, θέματα)

- Παράδειγμα:

1. Kavafys K	1. Cavafys C.
2. Kavafis K.	2. Cavafis C.
3. Kavafes K.	3. Cavafes C.
4. Kavaphys K.	4. Cavaphys C
5. Kavaphis K.	5. Cavaphis C.
6. Kavaphes K.	6. Cavaphes C.
7. Kavafys C.	7. Cavafys C.
8. Kavafis C.	8. Cavafis K.
9. Kavafes C.	9. Cavafes K.
10. Kavaphys C	10. Cavaphys K.
11. Kavaphis C.	11. Cavaphis K.
12. Kavaphes C.	12. Cavaphes K.

Προϋπολογισμός 2003 (σε ΛΚ)

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

Βιβλία	210.879	19,62%
Πολυμέσα	8.486	0,79%
Βάσεις δεδομένων	155.124	14,43%
Περιοδικά (έντυπα+ηλεκτρονικά)	560.247	52,11%
Παλαιά τεύχη	1.550	0,14%
εφημερίδες	3.738	0,34%
Καταλογογράφηση	112.548	10,47%
Βιβλιοδεσία	15.772	1,47%
Πρόσθετο προσωπικό	6.734	0,63%
Σύνολο	1.075.083	100,00%

Προϋπολογισμός Περιοδικών 2004

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

	Τίτλοι	% τίτλων	κόστος	% κόστους	Μέσο κόστος
UCY	1.100	14%	288.000	49%	262
HEAL -Link	6.627	86%	305.000	51%	46
	7.727	100%	500.000	100%	

Συνεργασίας έναντι αυτάρκειας,

Αλληλεξάρτηση βιβλιοθηκών

Έσοδα στη Βιβλιοθήκη!

- Λογιστική παρακολούθηση προϋπολογισμών (έσοδα και δαπάνες)
- **24.092,43** ΛΚ Καθαρά έσοδα 2003
- 8.761 Κάρτες φωτοτυπικής (17.385-8.624)
- 6.017 Πρόστιμα
- 1.005 ILL
- 4.074 Εξωτερικοί χρήστες
- 4.233 Φοιτητικές ταυτότητες (5.240-1.005)

Επιμόρφωση προσωπικού

Εσωτερικά σεμινάρια διάφορα

(2000 22, 2001 15, 2002 8) (WORD, EXCELL, PowerPoint, Outlook, ACCESS κλπ.)

2003. Συστηματική επιμόρφωση προσωπικού σε χρήση λογισμικών προγραμμάτων

Εσωτερικά

- Excell, 25 άτομα
- ΑΒΕΚΤ 25 άτομα

Εξωτερικά

- MS Project 10 άτομα
- Συνέδρια, ημερίδες 7 άτομα

Σύνολο συμμετοχών 67

Δια βίου Εκπαίδευση προσωπικού

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

Συνεχίζουν σπουδές 6/45 εργαζόμενοι στη ΒΠΚ

1. 1 μεταπτυχιακό εξ αποστάσεως (Aberystwyth)
2. 1 πτυχίο (Aberystwyth με υποτροφία από Πανεπιστήμιο Κύπρου)
3. 1 πτυχίο αντιστοιχίας (Τμ. ΠΛΗ/Παν Κύπρου)
4. 1 πτυχίο (Τμ. Κοιν.Πολιτ. Επιστ./ Παν Κύπρου)
5. 1 διδακτορικό (Τουρκολογικές Σπουδές ΑΠΘ)
6. 1 Διδακτορικό (Επιστήμες Πληροφόρησης, Ιόνιο Παν.)

Για τους βιβλιοθηκονόμους η δια βίου εκπαίδευση δεν είναι ούτε δικαίωμα ούτε υποχρέωση, είναι ανάγκη επιβίωσης.

Η επιβίωση είναι προαιρετική.

Εκπαίδευση χρηστών

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

2002. Συγκριτική αποτίμηση (benchmarking) των υπηρεσιών της Βιβλιοθήκης με 6 ακόμη βιβλιοθήκες Πανεπιστημίων της Κοινοπολιτείας ACU: Association of Commonwealth Universities. Υστέρηση σε Εκπαίδευση χρηστών

Οργάνωση ύλης

- ΣΕΜΒΙΒ1 (κατάλογος, αναζήτηση, ταξιθέτηση)
- ΣΕΜΒΙΒ2 (ψηφιακή βιβλιοθήκη, βάσεις δεδομένων, περιοδικά)
- ΣΕΜΒΙΒ3 (στοχευμένες βάσεις δεδομένων)
- Δημιουργία βιντεοταινίας: Προσβάσιμη από ιστοσελίδα
«Πρώτη γνωριμία με τη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Κύπρου)

Εκπαίδευση χρηστών

2003: Σεμινάρια 16, συμμετοχές 362

Παροχή πληροφοριακής παιδείας

Στόχος παρακολούθηση 3 σεμιναρίων της 1,5 ώρας
από 4.000 φοιτητές = 12.000 συμμετοχές

Σε ομάδες των 10 = 1.200 σεμινάρια σε 3 χρόνια.

400 σεμινάρια το χρόνο = 40 εβδομάδες

(4000 συμμετοχές το χρόνο)

10 σεμινάρια τη βδομάδα από 2 εκπαιδευτές

30 εκπαιδευτικές ώρες εβδομάδα

Σύνταξη οδηγών χρήσης σε ιστοσελίδες και έντυπα

Υπηρεσίες για τυφλούς χρήστες

Συνέχιση του Ευρωπαϊκού έργου ACCELERATE

- Εγκατάσταση 2 προσαρμοσμένων σταθμών εργασίας για τυφλούς και άτομα με προβλήματα όρασης
- Αγορά φορητού κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης (CTVC) για τις αίθουσες μαθημάτων
- Ψηφιακή ηχογράφηση, εθελοντές, ψηφιακά κείμενα στο διαδίκτυο, Σχολή τυφλών, Παγκύπρια Οργάνωση Τυφλών

4 Άτομα με προβλήματα Όρασης (ΑΠΟ)

Πρόσληψη 1 τυφλού - Εκπαίδευση 2

- Ηχογραφημένα βιβλία 4 (4 το 2002)
- Ηλεκτρονική μετατροπή 4 (2 το 2002) ==> speech synthesiser
- Μεγαλογράμματα 8 (6 το 2002)

Ενθάρρυνση για σπουδές στο ΠΚ. Νέοι πρωτοετείς.

Συνεργασία με Τμήματα του ΠΚ

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

Ανάπτυξη πιλοτικής εφαρμογής Z39.50 (Τμ. ΠΛΗ)

== > διαπραγματεύσεις τιμής

webOPAC ADVANCE 12.300 ΛΚ → 2.000 ΛΚ

Μεθοδολογία Έρευνας, αναζήτησης σε ΨΒ (Τμ.
ΓΑΛ)

Μεταπτυχιακό ΙΣΑ (καθηγητές Μέσης εκπαίδευσης)

Μεταπτυχιακό Διερμηνείας (ΞΓΛ)

Εγκατάσταση και λειτουργία αυτοματισμών

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

- Λειτουργία συσκευής Αυτόματου Δανεισμού βιβλίων και οπτικού υλικού (Δανεισμός και Σάββατα)
- Ασύρματη επικοινωνία εγκατάσταση (ΚΗΥ)
- Χρήση - διάθεση καρτών ασύρματης σύνδεσης Internet
- Έκδοση φοιτητικών ταυτοτήτων
 - 2002 περ 1.250 ταυτότητες
 - 2003 περ 1.400 ταυτότητες
- Κερματοδέκτες Κεντρική (2002) και περιοδικά 2003)
- Κάρτες επαναφοράς ρυθμίσεων κοινόχρηστων υπολογιστών
- Αυτόματη ενημέρωση αντι-virus

Εσωτερικές λειτουργίες

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

- Καταγραφή διαδικασιών - Διαχείριση Ολικής Ποιότητας (Quality Management: TQM)
- Δείκτες απόδοσης: πλήρης και αναλυτική καταγραφή
- Έναρξη μετρήσεων και συγκρίσεων διαχρονική και με ομόλογα ιδρύματα
- Λογιστήριο αυτόματη ενημέρωση υπολοίπων ανά Τμήμα (Δεσμεύσεις ?)
- Πολιτική ανάπτυξης συλλογών εκπαιδεύσεων, αυτοματισμών κλπ,

Αποστολή της Πανεπιστημιακής Βιβλιοθήκης

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

- *Να*
- *Να*
- *«Να εξυπηρετεί στο μέτρο των δυνατοτήτων της, και σε βαθμό που να μην παραβλάπτεται το έργο της ακαδημαϊκής κοινότητας, τα μέλη της ευρύτερης επιστημονικής κοινότητας της Κύπρου».*

εξωτερικοί χρήστες > 1500 ενεργά μέλη.

Άνοιγμα ή προετοιμασία ενόψει της Κοινωνίας των Πληροφοριών

- Από τη Βιβλιοθήκη «άβατον» στο άνοιγμα σε εξωτερικούς χρήστες
- Πρόοδος σε σύγκριση με το παρελθόν
- Δεν αρκεί για τη «δικτυωμένη και ψηφιακή» εποχή της «Κοινωνίας των Πληροφοριών»
- Δυνατότητες, ευθύνες και ρόλοι της Ακαδημαϊκής Βιβλιοθήκης διαφορετικοί.
- Σύγκριση με το «μέλλον»

Εισαγωγή στο τοπίο

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Κύπρου η μεγαλύτερη στην Κύπρο

- Είδος και όγκος υλικού (έντυπου και ψηφιακού),
- Προσβάσεις σε ηλεκτρονικές πηγές,
- Προσωπικό
- Τεχνογνωσία,
- Συνεργασίες και δυνατότητες

εκ των πραγμάτων υπεύθυνη για ανάληψη πρωτοβουλιών υποστήριξης υπολοίπων

Συμβολή στην αυτοματοποίηση των Κυπριακών Βιβλιοθηκών

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

- 100+ βιβλιοθήκες ΑΒΕΚΤ
- Ομάδα τοπικής υποστήριξης
- Συνεργασία με Πολιτιστικές Υπηρεσίες ΥΠΠΟ, Γραφείο Προγραμματισμού, ΒΠΚ
- Οργάνωση σεμιναρίων σε ΑΒΕΚΤ 5
- 15 άτομα εκπαιδευτές και χρήστες
- 5 από προσωπικό ΒΠΚ
- αφανείς συνεργάτες ομάδας υποστήριξης
- ΑΒΕΚΤ 4 → ΑΒΕΚΤ 5
- ΒΠΚ καταλύτης

Δημιουργία ανοιχτών καταλόγων δημόσιας πρόσβασης (OPACs) των ΚΒ

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

6 κατάλογοι Κυπριακές στο INTERNET →

- Κυπριακή Βιβλιοθήκη
- Σεβέρειος
- Ελπινίκειος
- Δημοτική Στροβόλου
- Δημοτική Λακατάμιας
- Ανωτάτου Δικαστηρίου

Πολιτιστικό ίδρυμα ΙΜ Κύκκου

Φιλοξενία ιστοσελίδων, Δημοτική Βιβλ.Λεμεσού

Δημιουργία των πρώτων νησίδων ψηφιακών βιβλιοθηκών

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών/ΥΠΠΟ

Ψηφιοποίηση Αρχείου Προφορικής Ιστορίας

1. Αρχείο Προφορικής Παράδοσης –
2. Λαογραφικό αρχείο
3. Αρχείο Παλαιών Πολεμιστών

Πρόγραμμα Ψηφιοποίηση ολοκληρώθηκε στις 6
Δεκεμβρίου 2003 (Διάρκεια ρεκόρ 5,5 μήνες)

- 7.500+ ώρες καταγεγραμμένων αφηγήσεων πρόσφυγες από κατεχόμενα
- 3000 τεκμήρια, Φωτογραφικό υλικό
- Καταλογογράφηση υλικού
- Οργάνωση Ψηφιακής Βιβλιοθήκης ΚΕΕ

Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Κύπρου
 Κατάλογοι Ανοιχτής Πρόσβασης
 Κυπριακών Βιβλιοθηκών

ABEKT Z39.50-1995 Web Gate

Επιλέξτε Βάση Δεδομένων για Αναζήτηση

- Κυπριακή Βιβλιοθήκη
- Ελπινίκειος Βιβλιοθήκη
- Σεβέρειος Βιβλιοθήκη
- Δημοτική Βιβλιοθήκη Στροβόλου
- Δημοτική Βιβλιοθήκη Λακατάμιας
- Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών

Σύνδεση με τη Βάση Δεδομένων

 [Αρχική Σελίδα](#)

[Πληροφορίες για τη Βάση Δεδομένων](#)

[MARC Εμφάνιση](#) ✓[Συνοπτική Εμφάνιση](#)[Πλήρης Εμφάνιση](#) Εγγραφή 8

Ετικέτα Εγγραφής: 01433nim 2200241 450

001	--	000008
005	--	20021010172720.0
100	__	\$a 20021009d y0grey50 ga
101	0_	\$a gre
102	__	\$a CY
200	1_	\$a Λαογραφικό Τεμπριάς \$b ήχος \$h 14 \$f πληροφορητής Χρίστος Παπανικόλα \$g ερευνητής Καλλιόπη Πρωτοπαπά
300	__	\$a Η συνέντευξη πάρθηκε στο χωριό Τεμπριά (Λευκωσία) στις 17/06/1998.
327	0_	\$a αρχαίοι τάφοι \$a διαφορές μεταξύ των αριστερών \$a τοποπωνύμια \$a μύλοι (τύποι μύλων, "κονδολικά") \$a μύλοι, τρόποι λειτουργίας \$a χάραγμα πέτρας \$a εξασφάλιση νερού \$a δήμμα \$a αμοιβή "η σκάλα" \$a χωράκια στον Κουτραφά \$a συνθήκες ζωής \$a ασθένειες \$a μεγάλομα χοίρου
606	__	\$a Λαογραφία
607	__	\$a Τεμπριά (Λευκωσία) \$x Λαογραφία
686	__	\$a Λ. Τεμπ. 14
700	_1	\$4 460 \$a Παπανικόλα \$b Χρίστος
701	_1	\$4 470 \$a Πρωτοπαπά \$b Καλλιόπη
801	_0	\$a CY \$b Polyppaid \$c 20021009 \$g AACR2
801	_1	\$a CY \$b Polyppaid \$c 20021009
801	_0	\$a CY \$b UCYLIB \$c 09102002 \$g AAACR2
856	4_	\$u http://194.42.4.240/opac/wma/k1.1.wma
911	__	\$a 5358 \$b ΑΠΠ \$e 20021009 \$n Λ. ΤΕΜΠ. 14 \$p 0 \$q 0 \$r 0

[MARC Εμφάνιση](#) ✓[Συνοπτική Εμφάνιση](#)[Πλήρης Εμφάνιση](#) Εγγραφή 9

Ρόλος Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών αλλάζει

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

Ποιος καθορίζει αυτό το ρόλο;

Η «φύση των πραγμάτων(ν) ...»

Η φύση της ψηφιακής πληροφορίας

- **Εξασφάλιση πρόσβασης σε Υλικό**
- **Οργάνωση υλικού και προσβάσεων**
- **Εκπαίδευση χρηστών**
- **Διασύνδεση περιεχομένου** (ολοκλήρωση πληροφοριακών συστημάτων)
- **Οργάνωση παραγόμενης από το περιβάλλον γνώσης, διάθεση μέσω διαδικτύου**

σε συνεργασία με ...

Το τέλος ή το Μέλλον των Βιβλιοθηκών;

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

Κίνδυνοι από αδυναμία εξασφάλισης
προϋποθέσεων.

- Εξοπλισμός, δικτυώσεις (ο μικρότερος κίνδυνος)
- Διάδοση τεχνογνωσίας και τεχνικών δεξιοτήτων.
- Ο πλουραλισμός πληροφόρησης απαιτεί ανεπτυγμένα κριτήρια αξιολόγησης. Ποιος και πως θα τα εξασφαλίσει; Έμμεσα βιβλιοθηκονόμοι άμεσα οι εκπαιδευτικοί.
- Εξασφάλιση της συνέχειας του βιβλίου – *τρόπου.*

Ρόλος βιβλιοθηκών

- *Από παράδοση σε νεωτεριστικότητα*
- *Από πελάτες σε προμηθευτές*
- *Από μεσολαβητές σε εκπαιδευτές*
- *Από αυτάρκεια σε συνεργασία*
- *Από σταθερότητα σε ευελιξία*

Από βιβλιοθηκονόμοι σε επιστήμονες πληροφόρησης

- *Τεχνική κατάρτιση*
- *Διαχειριστές γνώσης*
- *Διαχειριστές ανθρώπινων, υλικών και πληροφοριακών πόρων*
- *Διαπραγματευτές,*
- *Εκπαιδευτές*

Οι Βιβλιοθήκες στο ψηφιακό περιβάλλον.

Πιθανοί ρόλοι και απαραίτητες δεξιότητες

Πανεπιστήμιο
Κύπρου
Βιβλιοθήκη

ή
Από το βιβλιοθηκονόμο στον
επιστήμονα πληροφόρησης

Ερωτήσεις και πιθανόν απαντήσεις.